

บทที่ 12

นโยบายการคลัง : ประสิทธิภาพและข้อจำกัด

ในบทนี้เราจะพิจารณาบทบาทของนโยบาย เศรษฐกิจที่สำคัญอีกนโยบายหนึ่งที่มี ความสามารถนำพาระบบ เศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายทาง เศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Goals) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายเศรษฐกิจนั้นก็คือนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) นักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากยังคงมีความ เชื่อว่าการทำให้เกิดเสถียรภาพ ของระบบ เศรษฐกิจนั้นจะต้องดำเนินการทั้งนโยบายการเงิน และนโยบายการคลังในระดับที่ เหมาะสมและสอดคล้องซึ่งกันและกันกับโครงสร้าง และสภาพการณ์ทาง เศรษฐกิจที่เป็นอยู่ ดังนั้นการพิจารณาศึกษา เพียงนโยบายหนึ่งนโยบายใดเฉพาะจึงอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีความ สมบูรณ์เพียงพอและจะอยู่ภายในขอบเขตที่จำกัดมากเกินไป จากตัวแบบของ เส้น IS-LM ที่เรา เคยชินกับการนำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดดุลยภาพทั่วไปของระบบ เศรษฐกิจ จะทำให้เรามอง เห็นได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินนโยบายการเงิน และนโยบายการคลังที่มีอยู่ ไกลลี้ซิด การละทิ้งนโยบายหนึ่งนโยบายใดไปก็เท่ากับสูญเสียโอกาส หรือความ เป็นไปได้ส่วน หนึ่งไป เพราะจากที่ได้เคยศึกษามาบ้างแล้วว่าการดำเนินนโยบายการเงินมีผลโดยตรงต่อ การเปลี่ยนแปลงของเส้น LM ส่วนการดำเนินนโยบายการคลังก็จะมีผลโดยตรงต่อการ เปลี่ยนแปลงของเส้น IS ซึ่งทั้งเส้น IS และ LM มีความสำคัญต่อการกำหนดดุลยภาพของระบบ เศรษฐกิจในระดับที่ต้องการ ประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจทั้งสองส่วนหนึ่ง นั้น เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องที่ไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด หน่วย งานที่รับผิดชอบต่อการจัดดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจทั้งสองจึงมีความจำเป็น โดยธรรมชาติที่จะ ต้องสอดคล้องประสานกันอย่างใกล้ชิดตามไปด้วย

นโยบายการคลังเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของรายรับและรายจ่าย ของรัฐบาล เราอาจจะให้ความหมายโดยทั่ว ๆ ไปว่า นโยบายการคลังเป็นเรื่องของการ ดำเนินการให้เป็นไปอย่าง เหมาะสมเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล ในอันที่จะนำพา

ระบบเศรษฐกิจบรรลู่สู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ ลักษณะของการดำเนินนโยบายการคลังประเภทนี้มักจะถูกเรียกว่าเป็นแบบ "functional finance"⁽¹⁾ ที่เรียกเช่นนี้ก็เพราะว่าเป็นการดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการไหลของรายรับ (จากการจัดเก็บภาษี) และรายจ่ายของรัฐบาลในระดับที่มีความเหมาะสมพอดีที่จะหักล้างหรือชดเชยสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขาดแคลนหรือมากเกินไปที่เกิดขึ้นของภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจ

เพราะว่าทั้งรายรับและรายจ่ายของภาครัฐบาลมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างสำคัญ นักเศรษฐศาสตร์ทั้งหลายจึงเห็นว่ารัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างรอบคอบในเรื่องเหล่านี้เพื่อไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย เสถียรภาพของระบบ เศรษฐกิจเสียหายเอง หรือเป็นการดำเนินการเพื่อบรรลุหรือรักษาเสถียรภาพของการจ้างงาน, การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและระดับราคา การดำเนินนโยบายการคลังในลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นไปในทำนองที่ว่ารัฐบาลจะดำเนินการทางด้านงบประมาณดังนี้ ในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซาหรือถดถอย (recession) รัฐบาลก็จะดำเนินการชดเชยโดยการทำให้เกิดงบประมาณขาดดุล (deficit budget) หรือในช่วงที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวมากเกินไป (Boom) รัฐบาลก็จะดำเนินการหักล้างโดยการทำให้งบประมาณเกินดุล (surplus budget)

มาตรการของการดำเนินนโยบายการคลังที่สำคัญก็ได้แก่ การจัดเก็บภาษี และการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งมาตรการทั้งสองนี้ถูกนำมาจัดเป็นรูปแบบของส่วนผสมต่าง ๆ และเพื่อใช้แก้ไขภาวะการว่างงาน มาตรการทั้ง 4 รูปแบบต่อไปนี้สามารถนำมาบริหารจัดการใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอของภาคเอกชนได้ ดังนี้

(1)

เป็นคำกล่าวของ Professor Abba P. Lerner, The Economics of Control, New York : Macmillan, 1944.

1. ลดการจัดเก็บภาษีโดยการใช้จ่ายรัฐบาล เท่า เดิม
2. เก็บภาษีเท่า เดิมแต่ เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาลขึ้น
3. เพิ่มการจัดเก็บภาษีขึ้นพร้อมกับการ เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล
4. ลดการจัดเก็บภาษีและ เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาลขึ้น

ในทางตรงกันข้ามถ้าต้องการใช้เพื่อขจัดภาวะ เงิน เพื่อ รูปแบบของมาตรการดังกล่าวก็จะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

การเพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาลขึ้นจะมีผลต่อการ เพิ่มขึ้นของระดับรายได้ที่เป็นตัวเงิน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การเพิ่มค่าใช้จ่ายโดยตัวของมัน เองจะทำให้ระดับผลผลิต และการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น โดยผ่านขบวนการทำงานของตัวคุณ การจัดเก็บภาษีก็มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงขนาดของการใช้จ่ายด้วย เหมือนกัน เพราะจากเก็บภาษี เป็นการ เคลื่อนย้ายอำนาจซื้อไปจากมือของสาธารณะชน การกู้ยืม เงินของรัฐบาลก็ เป็นการทำให้เกิดภาวะการดึงตัวทางการเงิน คือ เป็นผลทำให้ เงินทุนที่มีให้กู้ยืมในระบบ เศรษฐกิจลดน้อยลง แต่การใช้จ่ายของรัฐบาล โดยเงินที่กู้ยืมมา จะมีผลกระทบที่ทำให้ภาวะการดึงตัวทางการเงิน เงินถูกหักล้างหรือถูกขจัดไปได้

ดังนั้นจึงมีความสำคัญที่จะทำการแยกพิจารณาการดำเนินการทางการคลัง เพื่อที่จะได้ทราบผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยทิศทางของตัวมัน เองแล้ว การกู้ยืมเงินของรัฐบาลและการจัดเก็บภาษี จะให้ผลกระทบในลักษณะที่จะ เป็นแบบการหดตัวหรือเป็นการลดทอนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (deflationary effect) เพราะทำให้อำนาจซื้อของประชาชนลดน้อยลง ส่วนทางด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลจะให้ผลกระทบในลักษณะที่เป็นแบบกระตุ้นหรือขยายกิจกรรมของระบบเศรษฐกิจ (expansion effect)

ปัญหาของการดำเนินนโยบายการคลังก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถชดเชยได้ทันท่วงทีกับความไม่สมดุลของการใช้จ่ายภาคเอกชนที่เกิดขึ้น ความล่าช้า (lag) และการเสีย เวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงมาตรการต่าง ๆ นั้นมีผลอย่างสำคัญต่อประสิทธิภาพที่จะได้รับจากการดำเนินการ อย่างไรก็ตามกลไกทางการคลังก็ยังมีลักษณะของ

การปรับตัวได้เองโดยอัตโนมัติ หรือที่เรียกกันว่า "built-in fiscal stabilizers" เพื่อการเกิดเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

นโยบายการคลังที่มีลักษณะ เป็นแบบการปรับตัวเองโดยอัตโนมัติ (built-in fiscal stabilizers) นี้ก็จะหมายถึงการที่รายรับและรายจ่ายของรัฐบาลเป็นไปในทิศทางที่จะแก้ไขภาวะเศรษฐกิจให้เกิดเสถียรภาพขึ้นได้โดยอัตโนมัติ (โดยปราศจากความจำเป็นที่จะต้องมาพิจารณาตัดสินใจเพื่อดำเนินการแก้ไข) มาตรการการคลังที่เป็นการสร้างเสถียรภาพโดยอัตโนมัติที่สำคัญก็ได้แก่ ภาษีรายได้บุคคลและบริษัท, ภาษีจากการทำงาน และเงินชดเชยการว่างงาน เป็นต้น มาตรการทางการคลังในลักษณะแบบนี้ จะเป็นการช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในยามที่เศรษฐกิจซบเซา และจะช่วยยับยั้งหรือชะลอการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มากเกินไป หรือเป็นการทำให้วัฏจักรธุรกิจดีขึ้น หรือมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่เจ้าหน้าที่หรือรัฐบาลไม่ต้องมาพิจารณาตัดสินใจดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ละเอียดอ่อนที่เกิดขึ้น ดังนั้นก็จะสรุปได้ว่ามาตรการทางการคลังในแบบสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจะเป็นไปในลักษณะดังนี้ ในขณะที่รายได้ลดลงการใช้จ่ายของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้นและการเก็บภาษีจะลดน้อยลง ส่วนในขณะที่รายได้เพิ่มขึ้นการใช้จ่ายของรัฐบาลจะลดลงและการเก็บภาษีก็จะเพิ่มสูงขึ้น หรือหมายความว่าผลกระทบของมาตรการในลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้

1. เงินรายได้สุทธิส่วนบุคคล (disposable income)⁽²⁾ จะลดลงในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัว
2. เป็นการชะลอการลดลงของรายได้สุทธิส่วนบุคคล ในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังซบเซา

(2)

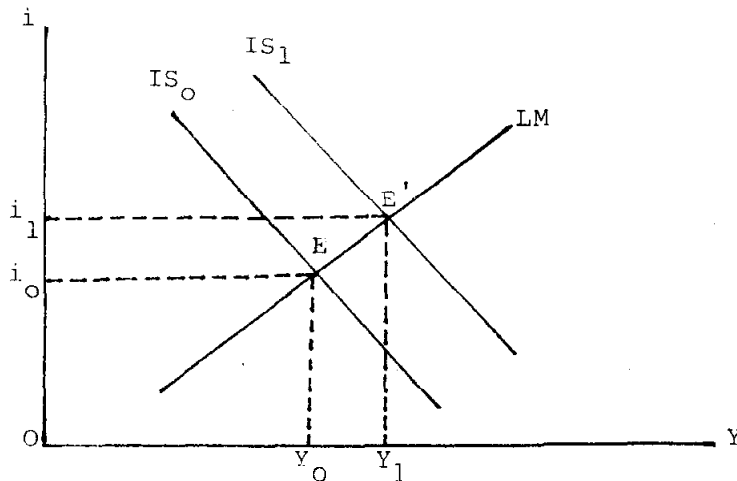
เงินรายได้สุทธิส่วนบุคคล เป็นรายได้ส่วนบุคคลภายหลังหักภาษีรายได้ออกแล้ว หรือเป็นรายได้ที่จะถูกนำมาใช้จ่ายหรือเก็บออม

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลัง

จะพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยจะเริ่มพิจารณาดังแต่เรื่องของการใช้จ่ายของรัฐบาล, การจัดเก็บภาษีและการกู้ยืมเงินและใช้จ่ายเงินของรัฐบาล ตามระดับ จากนั้นก็จะพิจารณาการดำเนินการทางด้าน การกู้ยืม และการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีผลไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการเงิน โดยเราจะใช้ตัวแบบของเส้น IS-LM เป็นแนวทางของการวิเคราะห์

การใช้จ่ายของรัฐบาล (Government expenditures)

การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของรัฐบาล (G) ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายอิสระของระบบเศรษฐกิจนั้น จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโดยตรงต่อดุลยภาพของตลาดสินค้า หรือการเปลี่ยนแปลงของเส้น IS การเพิ่ม G จะมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายรวม (AE) ของระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เส้น IS จะเลื่อนออกไปทางขวามือ จากรูปที่ 1 เส้น IS_0 จะเลื่อนไปเป็นเส้น IS_1 ในกรณีที่ดุลยภาพของตลาดเงินหรือเส้น LM ไม่เปลี่ยนแปลง การเพิ่ม G จะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับรายได้ดุลยภาพจาก Y_0 เป็น Y_1 และอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเพิ่มขึ้นจาก i_0 เป็น i_1

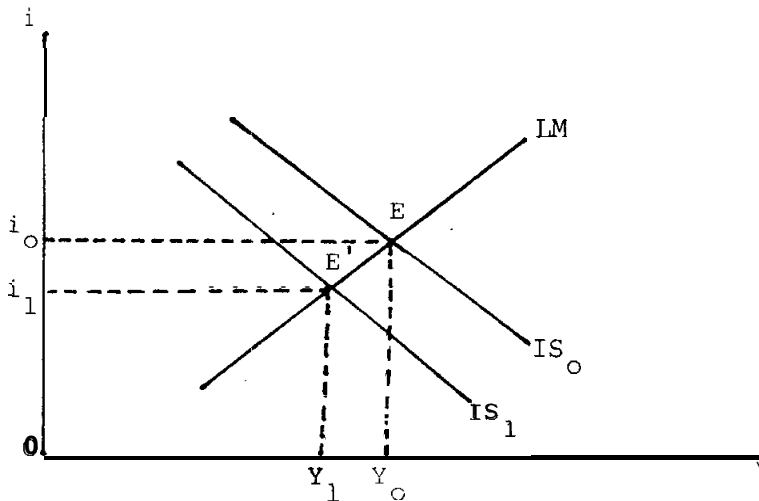


รูปที่ 1 แสดงผลกระทบของการเพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อดุลยภาพทั่วไปของระบบเศรษฐกิจ

ดังนั้นกฎพื้นฐานของการเพิ่ม G ก็คือเลื่อนเส้น IS ออกไปทางขวา ในทางตรงกันข้ามการลด G ก็จะมีผลต่อการเลื่อนเส้น IS ไปทางซ้ายมือ

การจัดเก็บภาษีของรัฐบาล (Government taxes)

การจัดเก็บภาษีของรัฐบาล (T) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของตลาดสินค้าและบริการ หรือการเปลี่ยนแปลงของเส้น IS โดย I จะมีผลกระทบผ่านเข้าไปในเรื่องของการบริโภค เมื่อ T เพิ่มขึ้นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะลดลง และก็ทำให้ AE ลดลงด้วยและเส้น IS ก็เลื่อนมาทางซ้าย จากรูปที่ 2 การเพิ่ม T จะทำให้เส้น IS_0 เลื่อนมาเป็นเส้น IS_1 เมื่อดุลยภาพของตลาดเงินไม่เปลี่ยนแปลงคือเส้น LM_0 ดุลยภาพของระดับรายได้จะลดลงจาก Y_0 เป็น Y_1 และอัตราดอกเบี้ยจะลดจาก i_0 เป็น i_1



รูปที่ 2 แสดงผลกระทบของการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นต่อดุลยภาพทั่วไปของระบบ

เศรษฐกิจ

ก็คือเป็นกฎพื้นฐานได้ว่าการเพิ่ม T จะทำให้เส้น IS เลื่อนไปทางซ้าย และการลด T ลงจะทำให้เส้น IS เลื่อนออกไปทางขวามือ

การใช้จ่ายเงินของรัฐบาลจากเงินที่ขอกู้ยืม (Government borrowing and spending)

เนื่องจากรายรับรัฐบาลไม่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีเพียงอย่างเดียว รัฐบาลสามารถจัดหาเงินมาเพื่อการใช้จ่ายที่เกินกว่ารายรับจากภาษีที่เก็บมาโดยการขอกู้ยืม ซึ่งการกู้ยืมของรัฐบาลนี้ก็สามารถขอกู้ยืม (ในกรณีของระบบเศรษฐกิจปิด) ได้จาก (1) สาธารณชนที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (2) ธนาคารพาณิชย์ และ (3) ธนาคารกลาง ผลที่เกิดจากการกู้ยืมจะมีผลต่อแนวโน้มของการหดตัว เพราะเป็นการเคลื่อนย้ายอำนาจซื้อที่แท้จริง หรือที่จะมีเกิดขึ้น (actual or potential purchasing power) ของสาธารณะชนให้ลดน้อยลง

แต่เมื่อรัฐบาลได้ดำเนินการใช้จ่ายออกไปจากเงินที่รัฐบาลขอกู้ยืมมาจะทำให้ผลของการบีบรัดที่เกิดขึ้น (จากการกู้ยืม) จะถูกขจัดให้หมดสิ้นไป ดังนั้นการกู้ยืมเงินของรัฐบาลจากสาธารณชนไปและนำกลับมาใช้จ่าย จึงไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ แต่ถ้ารัฐบาลขอกู้ยืมเงินมาจากธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารกลางปริมาณเงินหมุนเวียนจะเพิ่มขึ้นเท่ากับการใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้น ยิ่งกว่านั้นถ้ารัฐบาลกู้ยืมมาจากธนาคารกลาง ผลที่เกิดขึ้นก็ไม่เพียงแต่ปริมาณเงินหมุนเวียนจะเพิ่มขึ้นเท่านั้น เงินสำรองของระบบธนาคารก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วยซึ่งก็เท่ากับเป็นการเพิ่มความสามารถที่เป็นไปได้ของระบบธนาคารพาณิชย์ที่จะเพิ่มปริมาณเงินขึ้นไปอีก (มากกว่าที่รัฐบาลใช้จ่ายออกมา) ซึ่งการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินเหล่านี้จะทำให้ดุลยภาพของตลาดเงินถูกกระทบกระเทือนตามไปด้วย หรือหมายความว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลที่มาจากการกู้ยืมจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทั้งเส้น IS และ LM

ในกรณีการที่รัฐบาลขอกู้ยืมเงินจากสาธารณชนแล้วก็ใช้จ่ายออกมา ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินก็ตาม แต่ถ้าหากการที่สาธารณชนมีพันธบัตรรัฐบาลถือเพิ่มมากขึ้น (รัฐบาลขอกู้ยืมโดยการขายพันธบัตรให้แก่สาธารณชน) อาจจะทำให้ค่าอัตราดอกเบี้ยของการหมุนเวียนของเงิน (V) ของสังคมเพิ่มสูงขึ้น (จากการที่สังคมมีทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องเพิ่มมากขึ้น) ดังนั้นถึงแม้ M จะไม่เพิ่ม แต่มูลค่าของการใช้จ่าย หรือ "effective

money supply" (MV) จะเพิ่มสูงขึ้นได้จากการดำเนินการทางด้าน "borrowing-expenditure operation" ของรัฐบาล

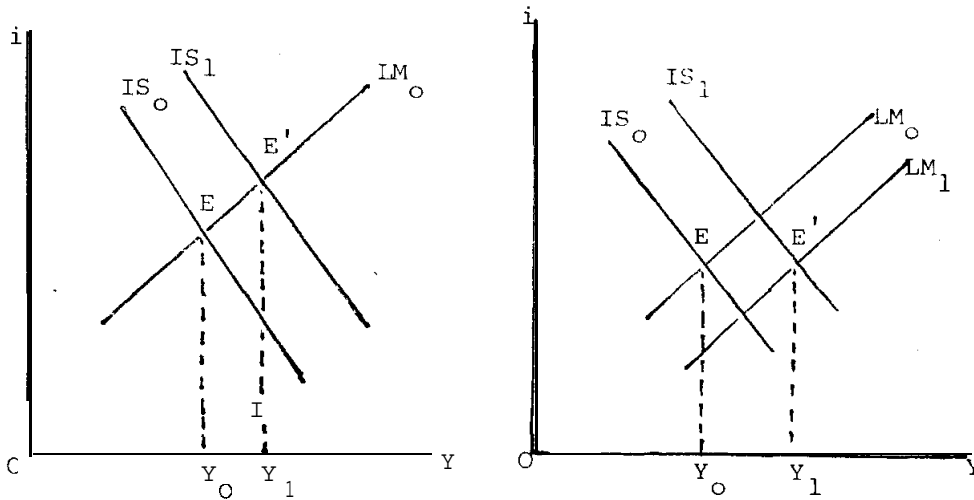
ดังนั้นนอกจากเส้น IS จะเลื่อนออกไปทางขวาเพียงอย่างเดียวจากการใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว เส้น LM ยังเลื่อนออกไปทางขวามีอีกด้วย จากปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นก็จะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับรายได้ดุลยภาพ

มาถึงขณะนี้เราก็มีเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งของการดำเนินการทางการคลังแล้ว โดยที่ I และ G มีผลกระทบต่อเส้น IS ส่วนการใช้จ่ายที่มาจากเงินกู้ยืมนั้นอาจจะมีผลกระทบต่อเส้น LM ด้วย ดังนั้นเราก็จะดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบส่วนผสมต่าง ๆ ของมาตรการทางการคลังที่จะใช้แก้ไขภาวะการว่างงานหรือภาวะเศรษฐกิจซบเซา คือดำเนินการให้เกิดการขาดดุลงบประมาณของรัฐบาลดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนแรก

กรณีที่ 1 : ลดการเก็บภาษีและการใช้จ่ายรัฐบาลเท่าเดิม

ในการดำเนินการแบบลดการเก็บภาษีลงโดยค่าใช้จ่ายรัฐบาลเท่าเดิมแบบนี้รายรับของรัฐบาลเพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายจะต้องมาจากการกู้ยืมที่เพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยรายได้จากภาษีที่ลดลง

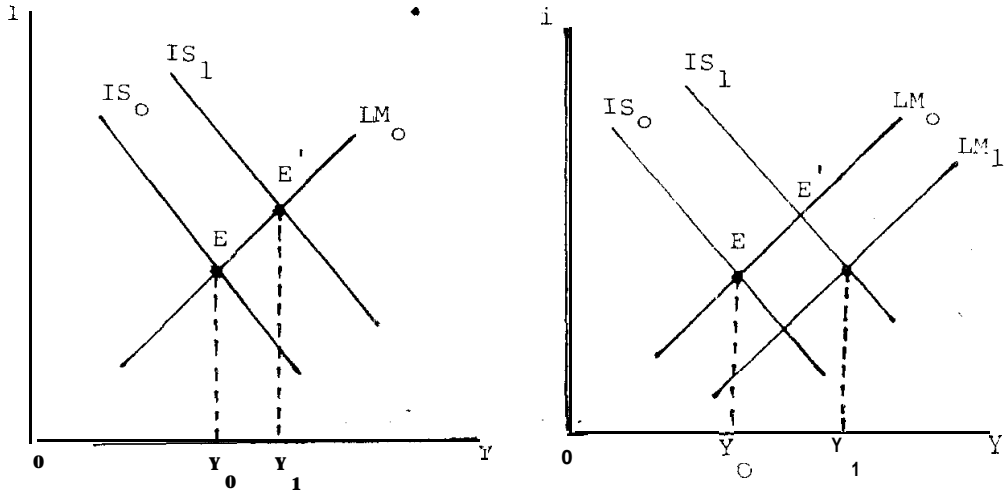
การลดลงของ T มีผลต่อการขยายตัวของการบริโภค เส้น IS เลื่อนออกไปเป็นเส้น IS_1 ถ้าเงินที่กู้ยืมมาใช้จ่ายมาจากสาธารณชน เส้น LM ก็ไม่เปลี่ยนแปลง รูปที่ 3 (ภาพ ก.) แต่ถ้าเงินที่กู้ยืมมาใช้จ่ายมาจากการขอู้จากระบบธนาคารแล้ว เส้น LM จะเลื่อนจากเส้น LM_0 เป็นเส้น LM_1 รูปที่ 3 (ภาพ ข.) ซึ่งระดับรายได้ดุลยภาพจะอยู่สูงกว่าในกรณีที่รัฐบาลขอู้ยืมเงินมาจากสาธารณชนเพื่อนำมาใช้จ่าย



รูปที่ 3 แสดงการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจซบเซาโดยลดการเก็บภาษีและการใช้จ่ายของรัฐบาลเท่าเดิม

กรณีที่ 2 : เก็บภาษีเท่าเดิมแต่เพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล

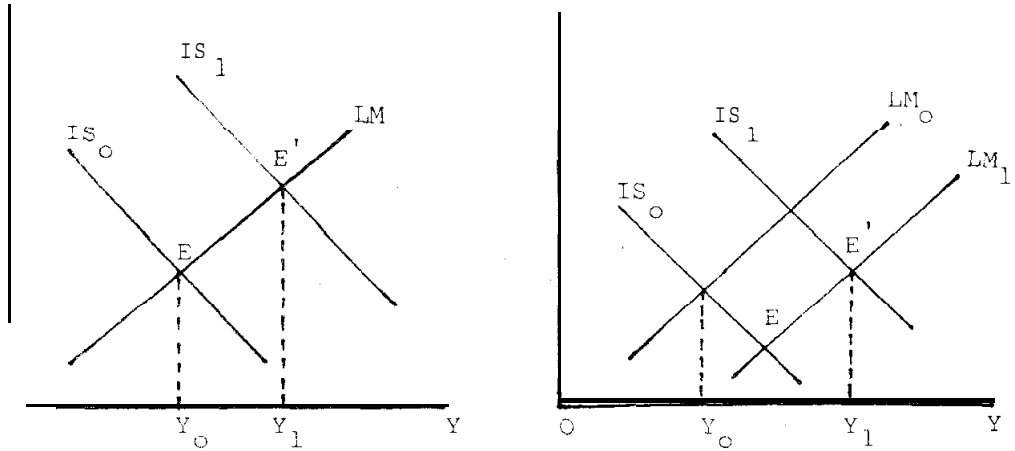
การเพิ่ม G โดย T เท่าเดิมก็จะทำให้เส้น IS เลื่อนออกทางขวา จากรูปที่ 4 เส้น IS_0 เลื่อนมาเป็นเส้น IS_1 (เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ 1 เส้น IS_1 ที่เลื่อนมาทางขวามือในกรณีที่สองจะเลื่อนออกมามากกว่า) จากงบประมาณที่ขาดดุลก็จะถูกชดเชยโดยการกู้ยืมการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาลมาจากสาธารณชนไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเส้น LM รูปที่ 4 (ภาพ ก.) แต่ถ้าการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาลมาจากระบบธนาคารแล้วเส้น LM จะเลื่อนออกไปทางขวาดังรูปที่ 4 (ภาพ ข.) ซึ่งจะกำหนดรายได้ดุลยภาพที่สูงกว่าการกู้ยืมของรัฐบาลที่มาจากสาธารณชน



รูปที่ 4 แสดงการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจซบเซาโดยการเก็บภาษีเท่าเดิมแต่เพิ่ม
การใช้จ่ายของรัฐบาล

กรณีที่ 3 : ลดการจัดเก็บภาษีพร้อมกับการเพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐบาล

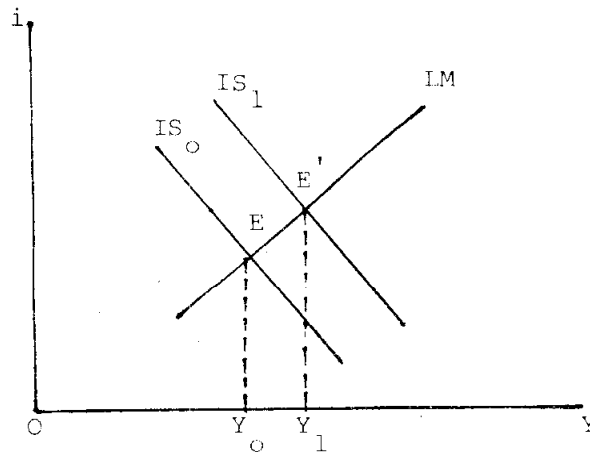
วิธีการในแบบนี้ยังมีผลให้งบประมาณยิ่งขาดดุลมากขึ้น ซึ่งก็ทำให้เงินกู้ยืมมีเพิ่มมากขึ้นกว่าในกรณีก่อน ๆ โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินจากระบบธนาคารจะทำให้ผลกระทบต่อ การเลื่อนของเส้น LM ไปทางขวามาก ขณะเดียวกันมาตรการทางการคลังที่ทั้งลด T และเพิ่ม G นี้ก็ยังมีผลต่อการผลักเส้น IS ออกไปทางขวามากยิ่งขึ้น จากเส้น IS₀ ไปเป็นเส้น IS₁ ดูรูปที่ 5 วิธีการในกรณีนี้ให้ผลในลักษณะที่มีแรงกระตุ้นได้รวดเร็วกว่าวิธีการในกรณีอื่น ๆ (คือทั้งเส้น IS และ LM ถูกกระทบในลักษณะที่เป็นการกระตุ้นกิจกรรมของระบบ เศรษฐกิจที่รุนแรงมากกว่าในกรณีอื่น ๆ)



รูปที่ 5 แสดงการแก้ไขเศรษฐกิจซบเซาโดยการลดการจัดเก็บภาษีพร้อมกับการเพิ่มค่าใช้จ่ายของรัฐบาล

กรณีที่ 4 : เพิ่มค่าใช้จ่ายรัฐบาลขึ้นเท่ากับการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น

วิธีการนี้คือเพิ่ม G เท่ากับ T หรือทำให้เกิดงบประมาณสมดุล (balance budget) ดังนั้นวิธีการนี้จึงไม่ทำให้ต้องมีการกู้ยืมเงินของรัฐบาลเกิดขึ้น ผลกระทบต่อเส้น LM ก็ไม่มี การเพิ่ม T ทำให้ IS เลื่อนมาทางซ้ายมือ และการเพิ่ม G ก็ทำให้เส้น IS เลื่อนกลับมาจากซ้ายมือ ผลโดยสุทธิ เส้น IS จะเลื่อนไปทางขวามือ กำหนดรายได้ดุลยภาพที่เพิ่มขึ้นจากเดิม เท่ากับขนาดของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายของรัฐบาล (ΔG) ทั้งนี้เพราะตัวคูณของการดำเนินการในแบบงบประมาณสมดุล (balance-budget multiplier) จะมีค่าเท่ากับ 1 ดังรูปที่ 6



รูปที่ 6 แสดงผลของการดำเนินงบประมาณสมดุลโดยการเพิ่มค่าใช้จ่าย เท่ากับ รายรับของภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้น

จากที่ได้วิเคราะห์ไปนั้น เป็นการดำเนินมาตรการทางการคลังในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เมื่อยามที่ต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา หรือเกิดภาวะการว่างงานขึ้น หรือเป็นมาตรการที่มีผลต่อการเลื่อนของเส้น IS และ LM ไปทางขวามือ ในทางตรงกันข้ามมาตรการทางการคลังก็สามารถนำมาใช้เพื่อชะลอการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะ เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อมาตรการทางการคลังที่จะใช้แก้ไขก็จะเปลี่ยนกลับมาเป็นการดำเนินการให้เกิดงบประมาณเกินดุล (surplus) โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ การเพิ่มการจัดเก็บภาษี, การลดการใช้จ่ายของรัฐบาล หรือทั้งสองอย่างพร้อม ๆ กัน ความสำคัญที่เกิดขึ้นจากการมีงบประมาณที่เกินดุลก็คือ รัฐบาลสามารถชำระหนี้กู้ยืมต่าง ๆ ได้ ก็เท่ากับว่าเป็นการทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น และมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของเส้น LM ผลกระทบจะมากขึ้นอยู่ว่าการจ่ายชำระหนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นจ่ายให้กับใคร คือสาธารณชน หรือระบบธนาคาร

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายการคลังในแบบที่ใช้พิจารณาของเจ้าหน้าที่ทางการคลัง

ถึงแม้ว่าโดยเหตุผลทั่ว ๆ ไปแล้วจะแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการดำเนินนโยบายการคลังในแบบที่ใช้พิจารณาของเจ้าหน้าที่ (discretionary fiscal policy) จะเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้โดยตรงมากที่สุดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ ที่สำคัญ ๆ ก็ได้แก่ปัญหาที่เกี่ยวกับการที่นโยบายการคลังเป็นเรื่องของการควบคุมเฉพาะอย่าง (selectivity), ปัญหาที่เกี่ยวกับความยุ่งยากต่าง ๆ ของการจัดเตรียมนโยบายที่จะใช้, และความเป็นไปได้ที่นโยบายที่จัดทำลงไปจะทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพขึ้นแทนที่จะทำให้เกิดเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

การควบคุมทางการคลังเป็นการควบคุมเฉพาะอย่าง (Fiscal Selectivity)

นโยบายการคลังต่างจากนโยบายการเงินในเรื่องลักษณะของการควบคุมหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการเงินโดยธรรมชาติแล้วมีผลกระทบที่เป็นแบบทั่วไป หรือไม่เฉพาะเจาะจงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามกลไกของตลาดที่เป็นอยู่ ส่วนการดำเนินนโยบายการคลังในแบบที่ใช้พิจารณานั้น มีลักษณะที่เป็นไปเฉพาะเจาะจงลงไปของผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือมีลักษณะเป็นการแทรกแซงโดยตรงต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบเศรษฐกิจ เท่านั้น

ดังนั้นการใช้จ่ายของรัฐบาลซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อบางส่วนของระบบเศรษฐกิจก็จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรให้แตกต่างกันระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งผลจะดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับระบบคุณค่าของสังคมนั้น ๆ

ภาษีก็อาจถูกปรับให้มีผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลบางกลุ่มมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ก็ได้ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาษีสามารถทำให้มีผลโดยตรงเฉพาะต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือเพื่อการลงทุนก็ได้ และถึงจะเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากส่วนเศรษฐกิจเดียวกัน ก็ยังทำให้เกิดการแตกต่างได้จากอัตราภาษีที่จัดเก็บหน่วยหลัง ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งเท่าเทียมเป็นการ

เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดสรรทรัพยากร

ความไม่คล่องตัวทางด้านการบริหารงานทางการคลัง

ข้อยุ่งยากของการดำเนินนโยบายการคลังในแบบใช้พิจารณาของเจ้าหน้าที่นี้ เกิดขึ้นจากความไม่คล่องตัวทางด้านการบริหารงานทางการคลัง (administrative inflexibility) ในทางปฏิบัติต้องใช้เวลานานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการใช้จ่าย และการจัดเก็บภาษี เนื่องจากนโยบายการคลังมีการตัดสินใจที่จะต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จนกระทั่งไปถึงการลงมติของคณะรัฐมนตรี จากขบวนการตัดสินใจที่มีขั้นตอนมากมายนี้ ก็ทำให้นโยบายการคลังไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างทันทั่วถึง

ความล่าช้าของการดำเนินนโยบายการคลัง

นโยบายการคลังถ้าผ่านขั้นตอนทางด้านการบริหารออกมาแล้ว พอดำเนินการใช้นโยบายแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะค่อนข้างรวดเร็ว ซึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายการเงินที่เสียเวลาในช่วงของการบริหารไม่ยาวนาน แต่ความล่าช้าที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ดำเนินการลงไปแล้ว และกว่าจะเกิดผลขึ้นนั้นใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมากกว่า คือทางด้านนโยบายการเงิน มี administered lag สั้นมากแต่มี operational lag ยาวนานมาก ส่วนนโยบายการคลังเนื่องจากมีขั้นตอนการบริหารมากก็ทำให้ administered lag ยาวนานมาก เช่น อาจเป็นหลาย ๆ ปีก็ได้ แต่ operational lag สั้นมาก ทั้งนี้เพราะมาตรการทางการคลังมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจที่แท้จริง ดังนั้นผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึง เป็นไปอย่างรวดเร็วกว่า

ข้อวิจารณ์การดำเนินนโยบายการคลัง (โดยใช้ตัวแบบของเส้น IS-LM)

จากข้อเขียนของศาสตราจารย์ William Silber⁽³⁾ ที่มีลักษณะทำท่าย

(3)

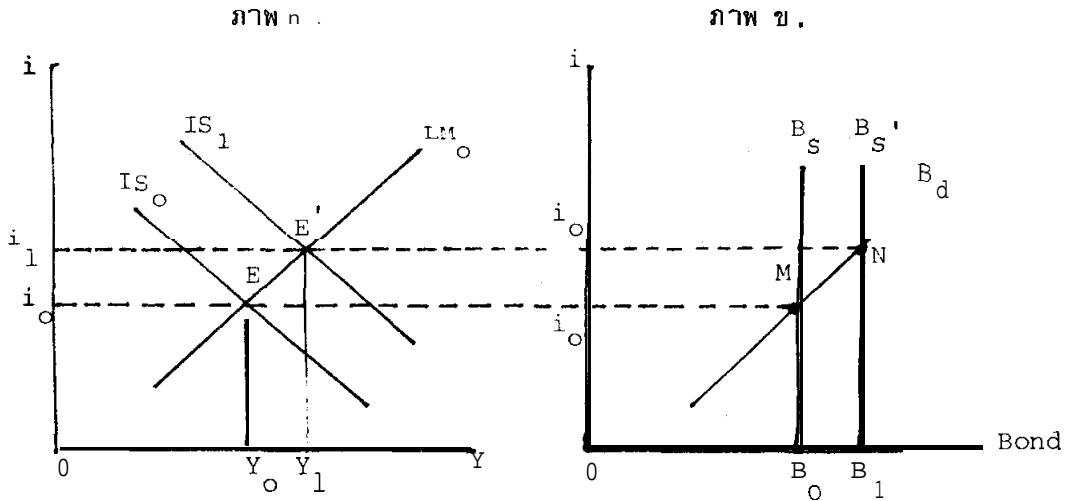
William Silber, "Fiscal Policy in IS-LM Analysis : A Connection", Journal of Money, Credit and Banking, Vol II, No.4, Nov. 1970.

และมีความชัดเจนมากเกี่ยวกับทักษะของการวิเคราะห์การดำเนินการดำเนินนโยบายการคลังของเราที่ผ่านมา ประเด็นสำคัญของ Silber ก็คือความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องบ่งบอกให้ชัดเจนว่าวิธีการหาเงิน เพื่อนำมาใช้จ่ายของรัฐบาลจะเป็นอย่างไร? และความแตกต่างของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งระยะสั้นและระยะยาวจากการดำเนินการเหล่านั้นเป็นอย่างไร?

เพื่อที่จะนำไปสู่ความเป็นไปของปัญหาดังกล่าว ก็ขอให้พิจารณาจากสถานการณ์ดังต่อไปนี้ ภายใต้สถานการณ์ทางการเงินและตลาดสินค้านี้ระดับหนึ่งที่เป็นอยู่ เราก็จะมีเส้น IS และ LM อยู่ที่ IS_0 และ LM_0 กำหนดดุลยภาพของรายได้และอัตราดอกเบี้ยอยู่ ณ ระดับ Y_0 และ i_0 ซึ่งจากดุลยภาพนี้ สมมติว่ารัฐบาลได้มีการใช้จ่าย (G_0) เท่ากับภาษีที่จัดเก็บมา (T_0) โดยภาษีที่จัดเก็บมานี้เป็นภาษีแบบเหมาจ่าย (Lump-sum) ไม่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ หรือหมายความว่ารัฐบาลดำเนินการในแบบงบประมาณสมดุล ($G_0 = T_0$)

ต่อมาสมมติว่ารัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเท่ากับ ΔG การเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายรัฐบาลนี้มีผลต่อการเลื่อนของเส้น IS_0 ออกไปทางขวาเป็นเส้น IS_1 ระดับรายได้ดุลยภาพเพิ่มขึ้นมาเป็น Y_1 และอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเท่ากับ i_1 และสมมติว่าเงินที่รัฐบาลนำมาใช้จ่ายนี้ (หรือส่วนที่ขาดดุลนี้) ไม่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น แต่มาจากการขายพันธบัตรให้กับสาธารณชน ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน ดังนั้นเส้น LM_0 จึงไม่เปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตามภายหลังจากระยะเวลาหนึ่งผ่านไป (สมมติ 1 ปี) ระดับการใช้จ่ายของรัฐบาลก็กลับลงสู่ระดับเดิมคือ G_0 จากการวิเคราะห์ทางด้านเส้น IS-LM จะบอกแก่เราว่าเส้น IS_1 จะลคกลับมาจากซ้ายเป็นเส้น IS_0 ดั้งเดิม ระดับดุลยภาพของรายได้และอัตราดอกเบี้ยจะลคกลับไปที่เดิมคือ Y_0 และ i_0 ซึ่ง Silber ตั้งคำถามว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเป็นไปได้อย่างไร? โดยเหตุผลที่ Silber กล่าวอ้างสำหรับคำถามดังกล่าวนี้สามารถแสดงได้จากรูปที่ 7 (ภาพ ข.)



รูปที่ 7 แสดงเส้น IS-LM และตลาดซื้อขายพันธบัตร

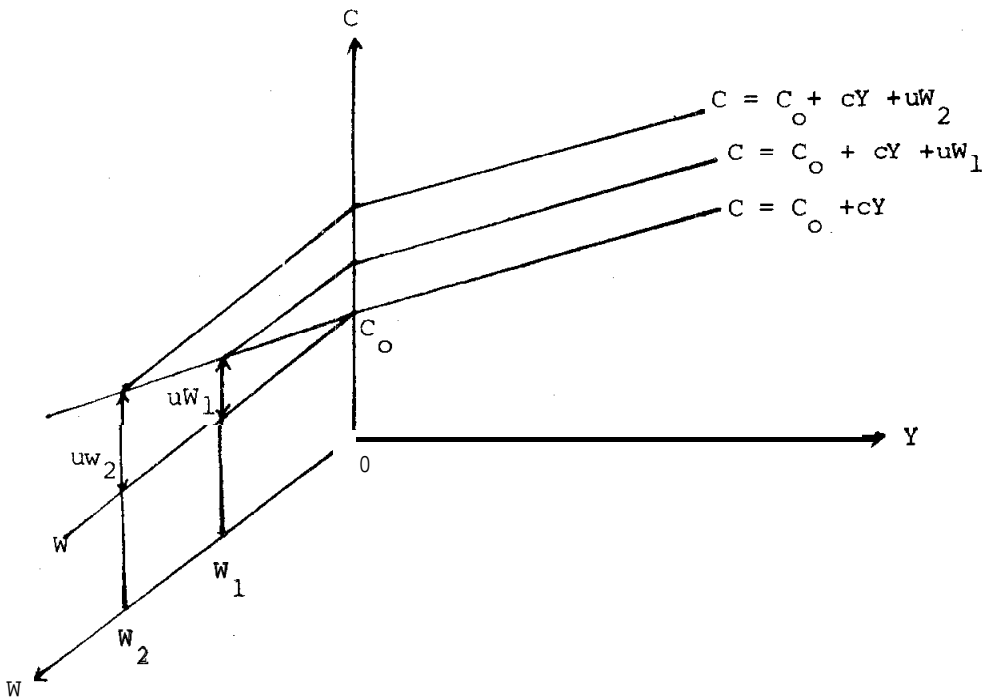
รูปที่ 7 (ภาพ ก.) แสดงดุลยภาพเริ่มต้นที่จุด E ระดับรายได้ Y_0 และอัตราดอกเบี้ย i_0 ต่อมารัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มขึ้น (AG) ดุลยภาพเปลี่ยนมาอยู่ที่ E' ระดับรายได้ (Y_1) อัตราดอกเบี้ย i_1 แต่เมื่อการใช้จ่ายกลับมาอยู่ระดับเดิม ดุลยภาพก็กลับมาอยู่ที่จุด E ตามเดิม

รูปที่ 7 (ภาพ ข.) แสดงถึงสภาพของตลาดซื้อขายพันธบัตร (bond market) มีเส้นตีมาตรฐานของพันธบัตรคือเส้น B_d ที่แปรผันโดยตรงกับอัตราดอกเบี้ย และเส้นซัพพลาย (B_s) ของพันธบัตรที่มีจำนวนที่คงที่ระดับหนึ่งคือ B_0 ดุลยภาพเริ่มต้นของตลาดพันธบัตร (สอดคล้องกับดุลยภาพของตลาดเงินและตลาดสินค้า) อยู่ที่เส้น B_d ตัดกับเส้น B_s ที่จุด M กำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ i_0 การที่รัฐบาลนำพันธบัตรออกขายเพื่อนำเงินไปใช้จ่าย ก็ทำให้พันธบัตรเพิ่มขึ้นจาก B_0 เป็น B_1 หรือเส้นซัพพลายของพันธบัตรเป็น B_s' ดุลยภาพของตลาดพันธบัตรเลื่อนมาที่จุด N กำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ i_1 ระดับเดียวกับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพทั่วไปของระบบเศรษฐกิจ (ดูภาพ ก. เปรียบเทียบภาพ ข.) ซึ่งการเพิ่มขึ้นของปริมาณพันธบัตรนี้เป็นการเพิ่มขึ้นอย่างถาวร (permanent) จาก B_0 เป็น B_1 ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของอัตรา

ดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดพันธบัตรจาก i_0 เป็น i_1 ก็จะเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างถาวรด้วย แต่จากตัวแบบของเส้น IS-LM (ภาพ ก.) นอกว่าภายหลังระยะเวลาหนึ่งเมื่อการใช้จ่ายลดลงกลับมาเท่าเดิม ดุลยภาพทั่วไปจะกลับมาอยู่ ณ. ระดับเดิมที่จุด E คืออัตราดอกเบี้ยจะลดต่ำลงมาอยู่ที่ i_0 ดั้งเดิม เช่นนี้แล้วเราจะสามารถอธิบายผลที่ขัดแย้ง (Paradoxical result) นี้ได้อย่างไร?

ทางหนึ่งที่ทำให้ได้ก็โดยการจกรูปของฟังก์ชันนิมานด์ในตลาดสินค้าและตลาดเงินเสียใหม่ โดยแทนที่จะกำหนดว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านรายได้เพียงอย่างเดียว ก็จะเพิ่มปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดเข้าไปอีกตัวหนึ่งคือ ระดับของความมั่งคั่ง (wealth) โดยเราจะเปลี่ยนความต้องการเพื่อบริโภคเสียใหม่จาก $C = C_0 + cY$ เป็น $C = C_0 + cY + uW$ และเปลี่ยนความต้องการถือเงินจาก $M_d = M_1 + M_2 = kY + f(i)$ เป็น $M_d = kY + f(i) + hW$ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงฟังก์ชันความต้องการซื้อสินค้า และความต้องการถือเงินเสียใหม่เช่นนี้ก็จะมีเหตุผลในเชิงทฤษฎีที่สนับสนุนให้ทำได้ (ซึ่งจะไม่พอลง่าวรายละเอียดในที่นี้)

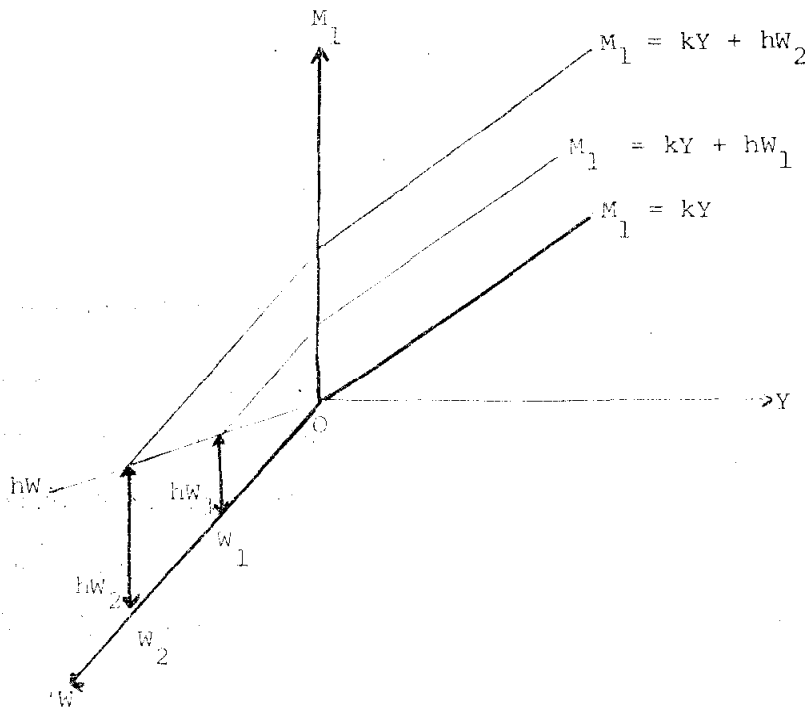
จะพิจารณาในกรณีของความต้องการเพื่อบริโภคก่อน จากทฤษฎีเกี่ยวกับการบริโภคที่ได้เคยศึกษากันมาแล้วจะพบว่าความโน้มเอียงเพื่อการบริโภคโดยเฉลี่ย ($\frac{C}{Y}$) อาจจะถูกกำหนดจากบรรดาทรัพย์สินสภาพคล่องต่าง ๆ ที่ถือเอาไว้ นั่นคือพวกบรรดาทรัพย์สินทางการเงินต่าง ๆ นั่นเอง โดยบรรดาทรัพย์สินที่ถืออยู่นี้จะมีผลต่อความโน้มเอียงเพื่อการบริโภคที่เพิ่มขึ้น หรือหมายความว่าเมื่อรวมปัจจัยทางด้านความมั่งคั่งเข้ามาด้วยแล้ว จะมีผลทำให้เส้นการบริโภคอยู่ในระดับที่สูงกว่าในกรณีที่ไม่นำความมั่งคั่ง เข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ดูได้จากรูปที่ 8 ดังนี้



รูปที่ 8 แสดงเส้นการบริโภคและความมั่งคั่ง

จากรูปที่ 8 เป็นภาพ 3 มิติ แกนตั้งแสดงถึงระดับค่าใช้จ่ายการบริโภค ซึ่งค่าใช้จ่ายการบริโภคเป็นฟังก์ชันโดยตรงกับระดับรายได้ (แกนนอนทางด้านขวามือ) และระดับความมั่งคั่ง (แกนนอนทางด้านซ้ายมือ) จากรูปถ้าความมั่งคั่ง (W) เท่ากับ 0 เราก็จะมีเส้นการบริโภคในแบบเก่าของเราคือ $C = C_0 + cY$ และเมื่อระดับความมั่งคั่ง เป็นบวก คือเมื่อความมั่งคั่งเท่ากับ W_1 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ถูกกำหนดมาจากความมั่งคั่งจะมีค่าเท่ากับ uW_1 และเพิ่มขึ้นจากค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ถูกกำหนดมาจากระดับรายได้ ดังนั้นเมื่อความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นเท่ากับ W_1 จะมีผลทำให้เส้นการบริโภคเพิ่มขึ้นเป็น $C = C_0 + cY + uW_1$ เช่นเดียวกับถ้าความมั่งคั่งเท่ากับ W_2 เส้นการบริโภคก็จะเลื่อนสูงขึ้นเป็น $C = C_0 + cY + uW_2$ สรุปก็ได้ว่าการที่ความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น และก็จะมีส่วนทำให้เส้น IS เลื่อนออกไปทางขวามือ

ต่อไปจะพิจารณาผลกระทบของความมั่งคั่งที่มีต่อความต้องการถือเงิน ซึ่งจะ เป็น เรื่องที่ยุ้งยากมากกว่าในกรณีของค่าใช้จ่ายการบริโภค ทั้งนี้เพราะในเรื่องของความต้อง การถือเงิน โดยปกติที่เป็นอยู่แล้วก็มีตัวแปรสามตัวอยู่แล้ว คือ $M_d + kY + f(i)$ ความต้อง การถือเงินถูกกำหนดจากระดับรายได้และอัตราดอกเบี้ย และเรามาเพิ่มตัวแปรที่เป็นตัว กำหนดคือความมั่งคั่ง เข้าไปอีก ก็ทำให้ตัวแปรทั้งหมดมี 4 ตัว หรือกลายเป็นการวิเคราะห์ที่ เป็นแบบ 4 มิติ อย่างไรก็ตามก็มีวิธีการง่าย ๆ ที่สามารถใช้ดำเนินการพิจารณาได้ โดย เราให้ความต้องการถือเงินประเภทที่หนึ่ง (M_1) ที่เดิมถูกกำหนดมาจากระดับรายได้ เปลี่ยน เป็นถูกกำหนดจากทั้งรายได้และความมั่งคั่ง ซึ่งก็จะทำให้ $M_1 = kY + hW$ ซึ่งดูได้จากรูป ที่ 9



รูปที่ 9 แสดงเส้นความต้องการถือเงินและความมั่งคั่ง

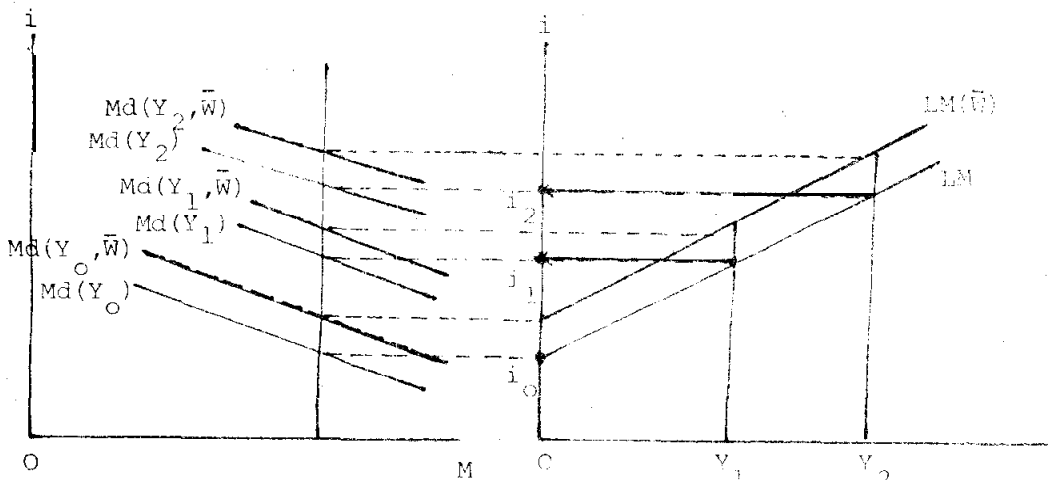
จากรูปที่ 9 แกนตั้งแสดงจำนวนเงินที่ถูกต้องการถือ แกนนอนทางขวาแสดง

ระดับรายได้ (Y) แทนนอนทางซ้ายแสดงระดับความมั่งคั่ง (W) โดยถ้า $W = 0$ เส้นความต้องการถือเงินประเภทที่หนึ่งคือ $M_1 = kY$ ถ้าความมั่งคั่งเป็น W_1 จำนวนเงินที่ถูกถือเพื่อจับจ่ายใช้สอย และเหตุถูกเงินจำเ็นจะเพิ่มขึ้นเท่ากับ hW_1 และทำให้เส้นความต้องการถือเงินเลื่อนขึ้นเป็น $M_1 = kY + hW_1$ และถ้าความมั่งคั่งเท่ากับ W_2 เส้นความต้องการถือเงินก็จะเลื่อนขึ้นไปอีกเป็น $M_1 = kY + hW_2$ เช่นนี้เราก็จะได้เส้น M_1 (เมื่อรวมเอาปัจจัยทางด้านความมั่งคั่งเข้ามาเป็นตัวกำหนดด้วย) ในแต่ละระดับของความมั่งคั่งต่าง ๆ

และเมื่อเรานำเอาเส้นความต้องการถือเงินประเภทที่หนึ่งในระดับต่าง ๆ ที่หามาได้นั้นรวมเข้ากับความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย เราก็จะได้เส้นความต้องการถือเงินรวม (M_d) ในแต่ละระดับของความมั่งคั่ง (ซึ่งเส้นความต้องการถือเงินรวมนี้จะอยู่สูงกว่าเส้น M_d ในกรณีที่ไม่นำเอาความมั่งคั่งเข้ามาร่วมในการพิจารณาด้วย) ซึ่งจากการที่เส้น M_d ในกรณีที่พิจารณาความมั่งคั่งเข้ามกำหนดด้วยก็จะทำให้ความต้องการถือเงินเพิ่มขึ้น และก็จะมืผลต่อการเลื่อนของเส้น LM ไปทางซ้ายมือจาก LM เป็น LM (\bar{W}) จากรูปที่ 10

(ภาพ ก.)

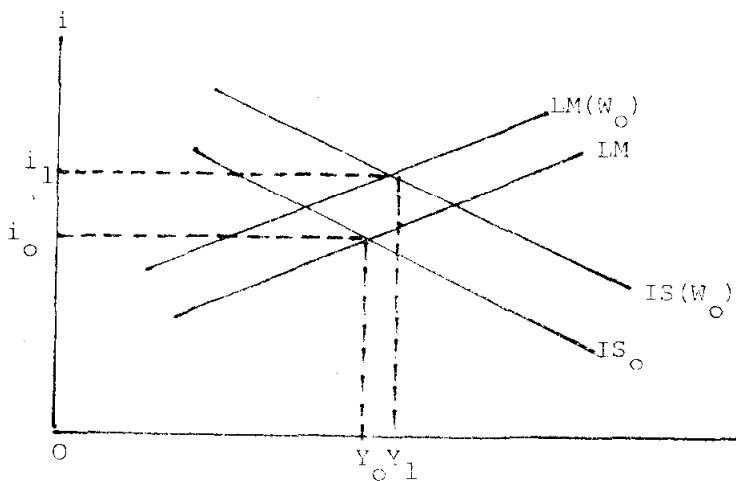
(ภาพ ข.)



รูปที่ 10 แสดงผลกระทบของความมั่งคั่งและการเปลี่ยนแปลงของเส้น LM

จากรูปที่ 10 (ภาพ ก.) แสดงเส้น Md ในกรณีที่ถูกกำหนดจากรายได้ที่คงที่ในระดับต่าง ๆ คือเมื่อระดับรายได้ ณ. Y_0, Y_1, Y_2 เส้น Md จะเป็นเส้น $Md(Y_0), Md(Y_1), Md(Y_2)$ และยังแสดงเส้น Md ในกรณีพิจารณาถึงความมั่งคั่งที่คงที่ในระดับหนึ่งคือ W_0 เส้น Md ณ. ระดับรายได้ต่าง ๆ จะเป็นเส้น $Md(Y_0, W_0), Md(Y_1, W_0), Md(Y_2, W_0)$ เส้น M_S คือเส้นปริมาณเงิน จากดุลยภาพของตลาดเงินที่กำหนดขึ้นจะสามารถนำไปสร้างเป็นเส้น LM (ภาพ ข.) ในกรณีที่ Md ที่ไม่นำเอาความมั่งคั่งมาเป็นตัวกำหนด เส้น LM คือเส้น LM_0 ส่วนกรณีที่รวม W เป็นตัวกำหนด Md นั้นเส้น LM ที่ได้คือเส้น LM_1 หรือหมายความว่าเมื่อนำเอา W เข้ามาเป็นตัวกำหนดเพิ่มขึ้นของ Md จะมีผลกระทบต่อดุลยภาพของตลาดเงิน คือทำให้เส้น LM เลื่อนไปทางซ้ายมือ

ความสำคัญจากผลกระทบของความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นจะสามารถทำให้เราเข้าใจและขจัดปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ในช่วงที่รัฐบาลใช้จ่ายเงินจากการขายพันธบัตรนั้น จะมีผลทำให้เส้น IS เลื่อนออกมาทางขวามือ และเมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่งที่ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลลดกลับมาระดับเดิม เส้น IS ก็จะกลับมาตำแหน่งเดิม แต่จากผลกระทบของความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายรวมและทำให้เส้น IS เลื่อนออกไปทางขวามือ เป็นเส้น $IS(W_0)$ ดูจากรูปที่ 11

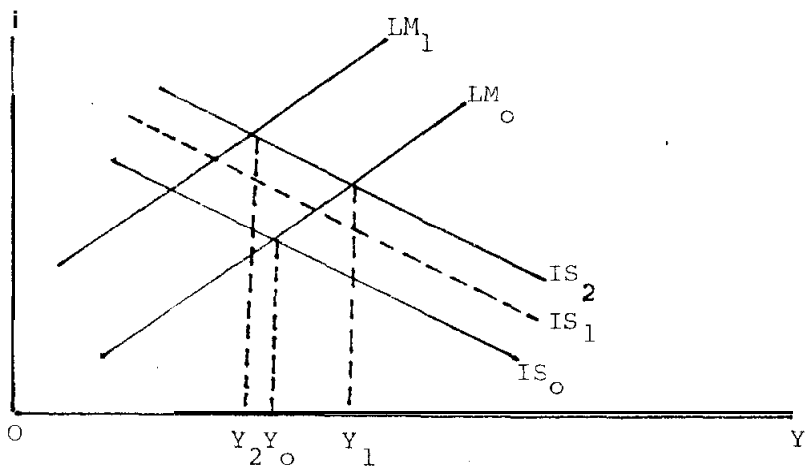


รูปที่ 11 ผลกระทบของความมั่งคั่งกับดุลยภาพทั่วไปของระบบเศรษฐกิจ

เช่นเดียวกับทางด้านความต้องการถือเงิน ก็จะเพิ่มมากขึ้นจากผลกระทบของความมั่งคั่งอันจะมีผลทำให้เส้น LM เลื่อนไปทางซ้ายเป็นเส้น LM (W₀) รูปที่ 11 ผลที่เกิดขึ้นก็คือ อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพที่กำหนดขึ้น (i_1) จะอยู่สูงกว่าระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเดิม

ผลกระทบของความมั่งคั่งที่มีต่อรายได้เมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่งจากการหาเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาลโดยการนำพันธบัตรออกขายนั้น รายได้จะเพิ่มขึ้นจากรูปที่ 11 รายได้เพิ่มจาก Y_0 เป็น Y_1 แต่พวกที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวจะเป็นอย่างไร? ถ้ารัฐบาลดำเนินการหาเงินมาใช้จ่ายโดยการขายพันธบัตรไปเรื่อย ๆ ทุก ๆ ปี หรือหมายความว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเป็นการถาวรและในแต่ละช่วงปีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนั้น มาจากการขายพันธบัตร ผลกระทบของความมั่งคั่งในระยะยาวที่มีต่อระดับรายได้จะเป็น เช่นไร?

ผลกระทบของความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีนี้และทำให้ความต้องการถือเงินเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ปริมาณเงินหมุนเวียนไม่เปลี่ยนแปลง ก็จะมีผลต่อเส้น LM ให้เลื่อนไปทางซ้ายมือเรื่อย ๆ ซึ่งก็จะเป็นไปได้ว่า เส้น LM ที่เลื่อนไปทางซ้ายมือ นั้นจะมากกว่าเส้น IS ที่เลื่อนออกไปทางขวา (จากผลกระทบของความมั่งคั่งต่อการบริโภค) และมีผลทำให้ในระยะยาวแล้วนโยบายการคลังที่เป็นแบบขยายตัว (คือนโยบายแบบงบประมาณขาดดุล) จะมีผลทำให้ระดับรายได้ดุลยภาพลดลงกว่าระดับเดิมก็ได้ รูปที่ 12



รูปที่ 12 แสดงผลกระทบของความมั่งคั่งระยะยาว

จากขบวนการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ ก็จะมีผลที่ทำให้เราต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการหาเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาล เมื่อมีงบประมาณขาดดุล ว่าหามาได้โดยวิธีใด? โดยเฉพาะเมื่อการวิเคราะห์ของเราได้นำเอาเรื่องของความมั่งคั่งเข้ามาเป็นตัวกำหนดความต้องการบริโภค และความต้องการถือเงิน เพราะว่าเงินและพันธบัตรเป็นทรัพย์สินทางการเงินด้วยกันทั้งสองอย่าง การเพิ่มขึ้นของเงิน หรือพันธบัตรจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายการบริโภค และความต้องการถือเงิน (เส้น C และ M_d เพิ่มขึ้น) ดังนั้นในระยะยาวของการหาเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาลจากการขายพันธบัตรไปเรื่อย ๆ ในแต่ละปีนั้น จะมีผลทำให้ความต้องการถือเงินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยที่ปริมาณเงินไม่เปลี่ยนแปลง เช่นนี้ ผลก็คือ เส้น LM จะเลื่อนมาทางซ้ายมือ ในขณะที่เส้น IS เลื่อนออกมาทางขวามืออันเนื่องมาจากการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นอย่างถาวรทุกปี และผลจากผลกระทบของความมั่งคั่งที่มีต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค เช่นนี้ก็อาจจะเป็นไปได้ว่าในระยะยาวแล้วระดับของรายได้จะลดลงแทนที่จะเพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่การใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มมากขึ้นอย่างถาวรแล้วก็ตาม

ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าใช้จ่ายของรัฐบาล (ที่ขาดดุลนี้) ได้มาจากการขายพันธบัตรให้แก่ระบบธนาคาร (ในกรณีนี้จะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน) เส้น LM จะเลื่อนออกไปทางขวาเรื่อย ๆ โดยที่ปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นจะสามารถชดเชยกับความต้องการถือเงินที่เพิ่มขึ้น ($M_s^1 > M_d^1$) ดังนั้นเส้น LM จะยังคงเลื่อนออกไปทางขวามือ เช่นเดียวกันจากปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นเส้น IS ก็เลื่อนออกไปทางขวาตามเส้น LM ออกไปด้วยระดับรายได้ก็จะเพิ่มสูงขึ้น

ซึ่ง Silber ได้ชี้แจงให้ทราบว่า トラบโดที่ภาวะการขาดดุลยังคงถูกทำให้เกิดขึ้นอยู่เช่นนี้ ดุลยภาพในระยะยาวจะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะเส้น IS และ LM ยังคงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอย่างไรก็ตามจากประเด็นที่ได้กล่าวมาก็ทำให้ยอมรับว่าแนวความคิดของพวกสำนักการเงินนิยมมีความถูกต้องในแง่ที่ว่า ต้องการให้พิจารณาถึงความสำคัญของการ

ทำเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาล เมื่องบประมาณขาดดุลว่าจะมาจากวิธีการใด? และจะต้องนำ
เข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ด้วย.

หนังสืออ้างอิง

Abba P. Lerner, The Economics of Control, New York : Macmillan, 1944

J. Margolis, "Public Works and Economic Stability", Journal of Political Economy 57, 1949.

John G. Ranlett, Money and Banking : An Introduction to Analysis and Policy, John Wiley & Son Inc., 1977.

Ronald L. Teigen and Warren L. Smith, Readings in Money, National Income , and Stabilization Policy, 3rd ed. Homewood, Ill.: Richard D. Irwin, 1974.

William Silber, "Fiscal Policy in IS-LM Analysis : A Correction", Journal of Money, Credit and Banking, Vol. II, No.4, Nov. 1970.